

Jsem Rom, hrdý Rom

18.7.2023 - | Univerzita Pardubice

Být učitel nebo projektant?

Patrik Grundza má ale ještě jeden velký sen. Chce motivovat další Romy, aby se nebáli studovat. „Ať jdou a zkusí to, má to smysl. Vzdělání je potřeba,“ říká student Fakulty elektrotechniky a informatiky.

Kolik v České republice studuje Romů?

Byl jsem nyní na předávání stipendií pro romské studenty, kde bylo kolem 40 vysokoškoláků a několik desítek středoškoláků, reálně bude číslo ale daleko vyšší. Pro někoho to může být stále překvapení, ale Romové studují, a to i na vysokých školách.

Máte na univerzitě nějaké romské přátele?

U nás na univerzitě jsem jiného Roma ještě nepotkal, ale věřím, že tu nejsem sám. Mám ale kamarády na jiných univerzitách. S velkým množstvím Romů, kteří studují, ať na vysoké, nebo na střední škole, jsem se potkal na setkání Baruvas, kterého jsem se vloni zúčastnil.

Co je Baruvas?

Slovo Baruvas v romštině znamená rosteme. Nazývá se tak setkání romských studentů, které pořádá organizace Romea. Je zaměřené na podporu romské identity a historie, sebepoznání, ale také na další oblasti užitečné pro profesní a osobní růst. Dozvěděl jsem se o něm od bratrance, který na setkání jezdí už od prváku na střední škole a je z něho nadšený. Jel jsem tam právě kvůli tomu, abych poznal romské studenty. Věděl jsem o tom, že nejen já ale i další Romové studují, ale do té doby jsem neměl tu čest se s někým z nich potkat a popovídat si o tom. Chtěl jsem se zeptat, jestli se třeba během studia potýkají s nějakou diskriminací, s předsudky nebo jestli na ně lidé koukají skrz prsty.

A potýkají?

Na vysoké škole už naštěstí ne. Někteří tomu čelí na střední, ale v menší míře. Nejvíce problematické jsou samozřejmě základní školy, kde děti vnímají, že spolužák je jiný, ptají se proč a často jsou na něj kvůli tomu ošklivé. Neustále se to ale děje nám všem v běžném životě mimo školu. Třeba na ulici nebo v obchodě. Když mě zahlédne ochranka v obchodě, tak jde celou dobu za mnou a sleduje každý můj pohyb. Jen protože jsem Rom, tak musím přece automaticky krást.

Čemu jste se na setkání věnovali?

Vytvářeli jsme různé projekty. Hráli jsme například divadlo na téma zápis do první třídy během socialismu. Vyzkoušel jsem si roli soudruha ředitele, který odmítl přijmout novou žačku jen kvůli tomu, že je Romka, a poslal ji na zvláštní školu. Také jsme točili videa na TikTok, ve kterých jsme se snažili odbourat různé stereotypy. Poukazovali jsme například na to, že Romové mají kvůli svému původu problém získat bydlení nebo práci. Bylo to pro mě hodně poučné, nejen že jsem poznal nové lidi, ale přiučil jsem se mnoho o naší kultuře.

Řekl jste, že na setkání jste se ujistil, že jste hrdý Rom. Předtím jste si jistý nebyl?

Vždycky jsem byl hrdý Rom, ale na setkání jsem si to potvrdil. Když přijdu do společnosti, lidé na mě

koukají jinak. Když jsem byl malý, ostatní děcka na mě často koukala s opovržením. Byl jsem z toho smutný a nechápal jsem, proč se ke mně tak chovají. Dnes už se to nestává tak často, protože dospělí to dávají méně najevo. A také jsem vůči tomu odolnější. Setkání mi ale připomnělo, že mám bohatou a krásnou kulturu. Potvrdilo se mi, že není pravda, že Romové nedochodí ani základní školu. Je nás hodně, kteří pokračují na střední a potom i na vysokou. Utvrdil jsem se v tom, že mám být na co pyšný a že když se na mě lidé dívají jinak, je to jejich problém. Já můžu stát s hlavou vztyčenou.

Co byste vzkázal Romům, kteří přemýšlí o studiu?

Když potkám někoho, kdo váhá, tak mu říkám: „Běž, zkus to, má to smysl, nic za to nedáš. Když to nepůjde, vždycky můžeš jít třeba na učňák.“ Jednou bych chtěl těmto lidem pomáhat a pracovat třeba pro nadaci, která by motivovala mladé Romy, aby se vzdělávali a pracovali na sobě.

Co vnímají jako překážku?

Pro mnohé Romy je překážkou finanční situace. Mnozí žijí jen s prarodiči nebo pocházejí ze sociálně vyloučených lokalit, kde je problém sehnat práci, takže je pro ně téměř nemyslitelné jít na vysokou. S tím jim pomáhá sdružení Romea udělující stipendia, která mají s financemi při studiu pomoci – ať už se jedná o koupi knih, ubytování nebo třeba dopravu. Stipendium je navíc i motivací. Říká studentům, že v ně někdo věří, že na to mají a že školu určitě dostudují.

Proč jste se rozhodl jít na vysokou?

Pro mě to bylo od začátku automatické. Vnímал jsem to jako logický postup, po základní škole se jde na střední a potom na vysokou. Vždy jsem to měl takto nastavené.

Mají vaši rodiče vysokou školu?

Rodiče ne, ale v rodině máme dvě vysokoškolačky. Měl jsem tedy vzor v mých sestřenicích. Ale každý rodič chce, aby to jeho dítě dotáhlo co nejdál. V romské rodině to není jiné, takže i mě rodiče nutili se učit (smích). Motivovali a motivují mě, abych získal co nejvyšší vzdělání.

Proč jste si vybral Univerzitu Pardubice a obor automatizace?

Prvně jsem měl spíše praktické důvody – nechtěl jsem být na koleji nebo dojíždět daleko a do Pardubic to mám z Nového Bydžova kousek. Na střední škole jsem ale studoval mechatroniku, která má dost blízko k automatizaci, takže jsem zároveň na UPCE snadno našel obor, který by mě bavil.

Setkal jste se na univerzitě s nějakými předsudky?

Nesetkal, ani od vyučujících, ani od spolužáků. Když jsem nastupoval, tak jsem z toho měl trochu obavy. Báł jsem se, aby mi můj původ neznepríjemňoval studium. Ukázalo se ale, že to bylo zbytečné, bez problému jsem se začlenil do kolektivu.

Co byste rád dělal po škole?

Po bakaláři chci pokračovat ve studiu magisterského programu. Poté bych si dokázal představit, že ze mě bude například projektant, který bude navrhovat budovy a domácnosti po elektrotechnické stránce, nebo projektant měření a regulace. Také přemýšlím o tom, že bych učil na střední škole.

Myslíte si, že do budoucna bude Romů na vysokých školách přibývat?

Myslím, že nás bude více a více. Na předávání stipendií od Romea nám moderátor vyprávěl, že když

studoval v 90. letech ekonomickou střední školu, byly v Praze pouze jednotky romských studentů. Teď jich je celý dav a přibývá nás. Je to dané tím, že společnost je čím dál otevřenější. Už nám nikdo neodepírá studium, jen protože jsme „jiní“, jako tomu bylo například za socialismu. A samotní Romové si čím dál více uvědomují a přiznávají si důležitost vzdělání, které jim usnadní například najít si práci a s ní třeba i bydlení.

Tento text najdete v exkluzivním vydání časopisu Univerzity Pardubice MY UPCE, v tištěné i on-line podobě.

<https://www.upce.cz/jsem-rom-hrды-rom>